

telji na to dejstvo in s podvojenimi silami posvetimo svoje čile moči sebi in narodu.

Koncertov vzpored se glasi:

1. Rossini: Uvertura k operi »Viljem Tell«, vojaški orkester.

2. E. Gangl: Prolog (govoril tovariš E. Prinčič).

3. a) A. Lajovic: »Napičnica«, b) Dr. G. Krek: »Vabilo«, mešana zbor.

4. Lehar: »To je navadni račun«. Pesem iz operete »Kramar«, orkester.

5. Ant. Dvořák: »Prstan«, ženski zbor s spremljevanjem orkestra.

6. Komzak: »Dunaj ponoči«, velik potpourri za orkester.

7. a) Wagner: Pesem pred dvobojem iz opere »Lohengrin«, b) F. S. Vilhar: »Kada mi zviezdo?« bariton solo (tovariš Drogenik J.) s spremljevanjem klavirja (tovariš R. Orel).

8. J. Haydn: »Kor iz oratorija«, mešan zbor s spremljevanjem orkestra.

Vse pevske točke so bile dobro izvršene. Vrla vojaška godba 47. pešpolka je ponovno dokazala svojo spretnost.

Tovariš Lavrenčič je kot pevovodja 3. točke popolnoma častno dovršil svojo nalogo. Hvala mu! Uverjeni smo, da bo še večkrat požrtvovalno nastopal v naših zborih.

Mični Dvořákov »Prstan« je vrel našim zavednim tovarišicam iz srca. Čast vam, vrle pevke, ki ste s tolikim navdušenjem vedno delavne tovarišice v našem stanovskem boju! Dvomim, da eksistujejo še v kakšnem slovenskem šolskem okraju tako zavedne tovarišice, ki tako solidarno in združeno polnoštevilno podpirajo vsa naša stanovska stremjenja. Bodite vedno z moškimi tovariši bok ob boku v združenih bojih za povzdigo šolstva in učiteljstva, ker le taka zveza je naravna, ki stremi za enakimi nazori k skupnemu stanovskemu idealu, k boljši blaginji.

Solist, tovariš Drogenik J. in njegov spremljevalec tovariš R. Orel sta jasno dokazala, da sta zmožna še mnogo, mnogo napredovati s pridno vajo in večkratnim nastopom.

Mogočno Haydnovo »Stvarjenje« pa je mojstrski vodil priznani veččak tovariš E. Širca in dokazal, da je popolen strokovnjak v petju in godbi.

Želimo le, da bi vsi ti vrli pevci in pevke ter glasbeno izobraženi tovariši vedno ostali združeni v stalnem zboru pod vrlim predsedništvom tovariša R. Vižintina, da bi še večkrat nastopali sebi in svojemu stanu v čast in korist. Torej naprej z rednimi vajami vsak prvi četrtek v mesecu.

Po dovršenem koncertu v Trgovskem domu smo se zbrali vsi na lepem vrtu narodnega hotela »pri Jeleni« in se prijazno zabavali ob zvokih spretno vojaške godbe z vsemi našimi rodoljubnimi meščani vseh slojev, ki so pokazali, da v svoji zavednosti simpatizujejo z nami in da iz srca žele, da bi se končno dvignili do one blaginje, ki jo uživajo drugi inteligentni stanovi. Hvala ti, zavedno goriško meščanstvo, za toli jasn dokaz tvojih simpatij! Do svetle zore so bili prostorni lokali hotela »pri Jeleni« dubkom polni, in le težko smo se ločili s te naše slovesne stanovske manifestacije. Naprej, tovariši!

O gmotnem uspehu tega koncerta bo poročal prijatelj Nace, ki ima našo »kaso« v svoji oblasti, a tovarišem v sosednji Kranjski vendarle zašepetam na uho, da imamo čistih 1100 K, reci tisoč sto svetlih kron. To je uspeh! To je naredilo učiteljstvo goriškega okraja iz svoje moči z našim rodoljubnim in nam naklonjenim meščanstvom v Gorici in z našimi zajednimi sloji v goriški okolici. Ta uspeh je pripri-

sovati stanovski vzajemnosti, ki nam je ne sme nihče rušiti, ker si jo hočemo ohraniti kakor najsvetlejšo svetinjo neoskrunjeno. Tovarišice in tovariši! Vsi za enega, eden za vsel

Dne 13. t. m. smo pa zopet imeli zborovanje v kavarni Central, kjer smo izbrali »Zavezne« delegate za skupščino v Pulju. Umljivo, da smo marsikatero rekli o »Zavezi« in njenih težnjah, katerim pa damo odduška pri letošnji skupščini. Naš agilni blagajnik Ignacij Križman nam je podrobno poročal o gmotnem uspehu našega koncerta. Njegovo poročilo priobčimo tudi v »Tovarišu«.

Živahno debato je zbudilo mnenje o zgraditvi lastnega konvikta v Gorici. Spretno so posegali v debato tovariši Kutin, Furlan, Prinčič, Krsnik, Možina, Vižintin, Bajt, Križman, Urbančič itd. Vnela se je pravcata besedna vojna, ki se je končno poravnala s tem, da se bo to vprašanje študiralo, ko se sliši glas tolimskega in sežanskega učiteljstva, za sedaj pa naj se složno oklenemo ljubljanskega konvikta, da spravimo najprej pod streho skupni dom slovenskega učiteljstva, ki naj bo mati poznejšima domovoma v Gorici in Celju za primorsko in štajersko učiteljstvo.

Končno smo zopet pretresovali svoje gmotno stanje in o sankciji zakonskega načrta, a nismo prišli do faktičnih sklepov, ker čakamo zborovanja deželnega učiteljskega društva, ki vodi ves boj za izboljšanje in regulacijo naših plač. Tudi pri tem zborovanju smo se prepričali, da silno kipi v učiteljskih srcih to pereče vprašanje, in pričakovati je najradikalnejših sklepov, ako se še ne ugotovi opravičenim učiteljskim zahtevam. Treba bo vsem stanovskim bojevnikom pomočiti pero v žolč in v hudičovo olje, da se predramijo naši zakonodajalci iz tega mrtvila, v katerem se niti ne zavedajo, da nas mineva vsako potrpljenje pri tolikem preziranju. Dajte nam vendar, kar nam gre po naravnem in božjem pravu!

In s tem končam z opomnjo, da zna goriško učiteljstvo biti hvaležno in da zna krepko in neustrašeno braniti svoje stanovske interese.

Eklatantno kršenje šolskih zakonov.

Kako čudovito natančno izpolnjuje c. kr. dež. šol. svet vojvodine Kranjske obstoječe šolske zakone, torej oni c. kr. deželni šolski svet, ki s pedantično natančnostjo in strogostjo uporablja vse mogoče paragrafe, kadar nastopa proti učitelju-trpinu — nam dokazuje zgodovina ravnokar sklicane deželne učiteljske skupščine. Z nastopnimi suhimi dejstvi podajamo jasen dokaz, ki ilustruje zakonito postopanje c. kr. najvišje šolske oblasti v vojvodini Kranjski.

§ 11. II. člena ministrske odredbe z dne 8. maja l. 1872, št. 3306, (drž. zak. št. 68; m. u. l. iz leta 1872, št. 40) se glasi: V vsaki deželi je redno vsakih šest let učiteljska dež. konferencija. Deželno šolsko oblastvo je upravičeno, ako je potreba ali koristnost pripoznana, odrediti, naj se skupščina vrši v dveh zborih, katera sta vsak posebej.*)

Zadnja deželna učiteljska skupščina pa je bila, ako nas spomin ne vara, leta 1891. Katero ministrsko odredbo so tu upoštevali, nam ni znano, vemo pa, da je v Avstriji še ni, ki bi ukazovala sklicovati deželno učiteljsko skupščino šele po preteku 14 — reci: štiri-najstih let. — Heinz govori jasno še na str. 75., oddelek X. m. u. z dne 8. junija l. 1883, št. 10.618, (m. u. l. št. 17.) k

*) Heinz str. 193.

§ 46. zakona z dne 14. maja leta 1869, drž. zak. štev. 62: Prihodnje deželne učiteljske skupščine se bodo vršile šele po preteku šestih let, odkar so bile zadnje skupščine.

C. kr. dež. šolski svet vojvodine Kranjske se je spomnil leta 1902. vendar tega zakona in ukazal z razglasom dne **25. maja l. 1902**, št. 1652, da se vrši dež. učit. skupščina v glavnih počitnicah l. **1903** — reci: **tisočdevetstotri** — in ukazal obenem s tem ukazom okr. učit. skupščinam volitev zastopnikov v deželno učiteljsko skupščino. Izid teh volitev je bil sledeči:

Šolski okraj Postojna:

Skala Anton, nadučitelj v Vipavi;
Fettich-Frankheim Ludovik, učit. in šol. vod. v Postojni;
Česnik Karel, nadučitelj v Knežaku.

Šolski okraj Kočevje:

Schescharg Franc, nadučitelj v Kočevju;
Windisch Jožef, nadučitelj v Dolgi vasi;
Gregorač Franc, nadučitelj v Dolenji vasi pri Ribnici.

Šolski okraj Krško:

Pretnar Jakob, nadučitelj v Radečah;
Schmidinger Ana, učiteljica v Krškem;
Bernot Ivan, nadučitelj v Vel. Dolini.

Šolski okraj Kranj:

Miklavčič Janja, učiteljica v Kranju;
Luznar Franc, nadučitelj na Primskovem;
Gärtner Franc, učitelj v Kranju.

Šolski okraj Ljubljana (mesto):

Konschegg Friderika, učiteljica v Ljubljani;
Jelenc Luka, učitelj v Ljubljani;
Črnagoj Franc, nadučitelj v Ljubljani (Barje).

Šolski okraj ljubljanska okolica:

Trošt Franc, nadučitelj na Igu;
Gregorin Jožef, učitelj na Črnučah;
Petrovec Tomaž, nadučitelj v Polhovem gradu.

Šolski okraj Litija:

Zajec Josip, nadučitelj v Vel. Gabru;
Poklukar Miha, nadučitelj v Hotiču.

Šolski okraj Logatec:

Benedek Jožef, nadučitelj v Planini;
Perko Lavrencij, učitelj v Gor. Logatcu;
Šega Ivan, učitelj v Dol. Logatcu.

Šolski okraj Radovljica:

Razinger Mihaela, učiteljica v Radovljici;
Zavrl Valentin, nadučitelj v Begunjah;
Rus Franc, nadučitelj na Bledu.

Šolski okraj Rudolfovo:

Kutnar Ivan, nadučitelj v Žužemberku;
Kalinger Ferdinand, nadučitelj v Toplicah;
Sark Albina, učiteljica v Rudolfovem.

Šolski okraj Kamnik:

Letnar Lovro, nadučitelj v Mengšu;
Toman Ivan, nadučitelj v Moravčah.

Šolski okraj Črnomelj:

Šetina Franc, nadučitelj v Črnomlju;
Lovšin Franc, nadučitelj na Vinici.

Ta imenik je datiran z dnem **15. septembra 1902.**

Ti zastopniki so bili zakonito pravilno voljeni na podlagi § 14. m. u. z dne 8. maja l. 1872. štev. 3306 (drž. zak. št. 68; m. u. l. iz leta 1872, št. 40.), ki se glasi: Člane dež.

skupščine volijo okrajne skupščine. Po koliko članov je v posameznih šolskih okrajih voliti, določi dež. šolsko oblastvo z ozirom na to, kak obsežaj imajo okraji in po koliko je v njih učiteljev; a nobenega okraja ne smejo nad trije člani zastopati.

Volitev velja za tri leta. Vsak sme biti vnovič voljen. Dolžnost je izvoljenemu, volitev vzprejeti in iti k skupščini. (Heinz str. 195.)

Ker je pa c. kr. dež. šol. svet odlašal s sklicanjem leta in leta — zakaj dež. učitelj. skupščina bi morala biti že leta 1903. zavoljo razglašenega ukaza c. kr. dež. šol. sveta, a jo je sklical šele v letu 1905. z ukazom z dne 25. junija 1905, št. 2960*) je premenilo 9 (reci: devet) delegatov svoja prvotna mesta.

In sedaj pride ona lepa zakonitost. C. kr. deželni šol. svet je ukazal izvršiti novo volitev onih delegatov, ki so se preselili v drug okraj. Kdo je našel oni paragraf, ki veli, da se mora vršiti nova volitev onih delegatov, ki so se preselili v drug šolski okraj, ne vemo. Prebrskali smo vsega Heinza in še nebroj drugih zakonov, a na tak paragraf nismo našli.

In kdo je zakrivil, da se dež. učit. skupščina ni vršila l. 1903? Morebiti delegatje? Da prav tolmačimo § 14., nam jasno povedo postojnski, logaški in kranjski okraj, zakaj le-ti niso volili do letos novih delegatov, akoravno so se preselili nekateri delegati v drug okraj že l. 1902., 1903. in 1904.

§ 14. določno govori, da so **volitve veljavne tri leta.** Ako je hotel c. kr. deželni šolski svet kranjski zakonito postopati, bi moral razveljaviti sploh vse volitve, zakaj od zadnjih volitev so pretekla ravno **tri leta**, in pri letošnjih okraj. učit. skupščinah ukazati novo volitev delegatov.

Ker je pa sam c. kr. dežel. šol. svet kranjski prelomil izdani ukaz, bi moral tudi tu vsaj logično in konsekvnetno postopati in pustiti v veljavi leta 1902. zakonito izvoljene delegate ter samo tam izvršiti novo volitev, ako se je kdo delegatov prostovoljno odpovedal, oziroma kjer je postal dotični delegat c. kr. okr. šolski nadzornik. Da se pa tudi sam c. kr. dež. šolski svet kranjski sramuje svojega čina, je dokaz temu to, ker je »Učit. Tov.« objavil v svoji 29. številki oficijalni imenik delegatov, voljenih v letih 1902 — 1905, datovan z dnem **15. septembra 1902.**

Z ozirom na ta suha dejstva svetujemo c. kr. dež. šol. svetu, da razveljavi one volitve, ki so se vršile po volitvi l. 1902.***) — razen one v novomeškem okraju namesto delegata Kalingerja!

Dr. T.

Učiteljske konferencije u Voloskom.

Dne 14. julija držala se opet iza pet godina službena kotarska učiteljska konferencija u pitomom i ubavom Voloskom, a odmah za istom glavna godišnja skupština učiteljskoga društva onoga kotara.

Deset je sati. Uz zidove izpražnjene velike dvorane Društvene škole poredalo se redom na okolo preko 40 učitelja i

*) Prvega odloka niti preklical ni!

Uredn.

**) Radovedni smo, ako so dobili oni delegati, ki so bili voljeni l. 1902, a so namesto njih volili druge delegate, kako obestilo c. kr. dež. šolskega sveta, da ugasne njih doba. Ako niso, potem so veljavni njih dekreti.

Členkar.